

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на **Михаил Михайлов Тазев**, тема: „Персонажът в драмата - класически и съвременни измерения и сценични преизвикателства “ за присъждане на ОНС “Доктор по театрознание” в област на висшето образование: 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (Театрознание и театрално изкуство); факултет по „Сценични изкуства“, катедра „Театрознание“ на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

от доцент д-р **Милена Анева** – катедра "Телевизионно, театрално и киноизкуство“, Факултет по изкуствата,

ЮЗУ "Неофит Рилски"

1. Общо представяне на докторанта и дисертационния труд

Започвам така нестандартно едно академично становище, защото съм убедена в необходимостта от доктор с подобни качества и защото той ще заеме полагащото му се в не особено голямото разнообразие от специалисти в областта на театралното изкуството, така необходими особено за професионалното обучение на студентите. Смятам, че дисертацията на Михаил Тазев ще бъде и основно учебно помагало за бъдещите театрални изследователи, а също така и за обучението на студентите от театралните специалности.

Дисертационният труд, с обем от 162 страници, се състои от увод, изложение в две части с по две глави, увод, заключение, списък с използваната литература и приложения.

Авторефератът съответства на съдържанието на дисертацията. Докторантът има необходимите публикации, участия в научни и творчески форуми.

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Венета Дойчева.

2. Обща характеристика на съдържанието на дисертационния труд

В дисертационния труд са изяснени мотивите на докторанта за работата по изследователския проблем, поставени са темата на изследването, целите и задачите, научните методи, работната хипотеза и обхвата на изследването. Аргументирана е актуалността на темата и изследването.

В **уводът** докторантът очертава целите на дисертационния труд които са да представят персонажа в неговата цялост и закономерна обвързаност между двустранните му проявления – в текста и на сцената. Да изградят обща, систематизирана и обобщена представа за понятието като фундаментален елемент от драматургичния текст, чиято определяща характеристика има не по-малко значима роля в представлението. За целта дисертационният труд е разделен на две части.

Първата част на дисертацията е съставена от две глави.

В Глава първа са изведени възможните гледни точки, дефиниции и определения за понятието драматургичен персонаж. Съставена е теоретична карта, ясно разграничаваща границите на неговото разбиране и функциониране му като част от конструкцията на един драматургичен текст. Персонажът е поставен в аналитично съотношение с останалите драматургични елементи и систематично онагледява това в драматургична решетка.

В Глава втора е очертана историческата рамка на развитие на понятието. Изведени са появилите се в хода на времето определения, разбираня и анализи, проследени са постепенно наслоените значения върху драматургичния персонаж и тясната му връзка с човека от реалността. В главата се съпоставят и анализират подбрани драматургични заглавия от Античността до днес, подредени в хронологичен план с основен фокус на анализ – персонажът.

Втората част на дисертацията също е съставена от две глави. В Глава първа са представени характерните за модерния театър режисьорски подходи и методологии върху актьорското изпълнение. Като пример се разглеждат работите на практики като Константин Станиславски, Лий Страсбърг, Йежи Гротовски и т.н. Разсъжденията в главата имат за цел да споменат систематизирано одухотворяването на написания драматургичен персонаж по пътя му към сцена през гледната точка и практиката на режисьора и актьора, без да анализират и разглеждат подробно трудовете на упоменатите практики и теоретици. В Глава втора са съпоставени взаимодействието на драматургичния персонаж с изведените в драматургичната решетка взаимодействия на персонажа с останалите драматургични елементи.

ХИПОТЕЗА

В сложната конструкция на драматургичния текст персонажът бива характеризирани като деятел/извършител на действие. Определение, което в литературата разграничава епоса и лириката от драмата. Т. е. драматургичният персонаж е натоварен с друг тип спецификация, цел и задача за разлика от епическия герой и лирическият говорител. А сценичната реализация и съответно изпълнението на драматургичния персонаж на сцена, е онази последна стъпка, посредством която драмата придобива своя завършен вид. Въпреки аналитично-условното разделяне на драмата на две части (текст и представление) тя запазва човека деятел (персонажа) и взаимодействащите му елементи (действие, език, пространство, време) цялостни. В този процес изведен като текст – представление персонажът преминава през определени сценични предизвикателства, за да бъде възможно и достоверно вярно неговото конкретно сценично интерпретиране. Т. е. създадените взаимодействия между драматургичните елементи са с различен интензитет и степен на значимост. Това може да бъде продиктувано от обществените възгледи за мястото на човека в обществото в конкретно съвремие или от разбирането за понятието персонаж в конкретен историческикултурен етап, или от естетическите правила и норми на конкретен жанр и т.н.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд подробно проследява и описва проявленията на драматургичния персонаж и взаимодействията му с останалите елементи на драмата. Извежда систематизиран подход на тези взаимоотношения в сценични предизвикателства. Определя персонажа като многопластов и първично значим конструктивен елемент от структурата на драматургичния текст. С няколко задачи от различно естество и значение за драмата, персонажът е пряк представител на конкретна съвременност, епоха, исторически период.

Персонажът е подражател на нейната чувствителност, естетика, поведението и нагласите на човека ѝ. Той е основно свързващият елемент от драматургичния конструкт, взаимодействащ пряко с всички останали драматургични елементи. Персонажът е необходимият мост, връзката между написания текст и сценичното му реализиране.

Липсата на цялостна определеност и аналитичност на персонажа в исторически план, налага необходимост от научен опит, в който да бъде дефинирано понятието драматургичен персонаж, неговите функции и задачи, представяйки го като основен и първостепенно значим драматургичен елемент.

Драматургичният персонаж като елемент от структурата на литературния род на драмата и по-конкретно драматургичния текст, занимава и интригува както работата на теоретиците, така и тази на практиците. Въпреки това, в научните и изследователските полета, понятието е разглеждано или в строго определени рамки (автор, заглавия, период, жанр и т.н.), или като отправна точка в развитието и пресъздаването на актьорска роля.

3. Научни приноси и практическо значение на дисертационния труд

Смятам, че дисертационният труд съдържа теоретични и практически приноси моменти. Оценявам анализите и изводите, свързани с обекта на изследваният проблем.

4. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам да дисертацията след нужната редакция да бъде издадена като учебно пособие.

5. Заключение

Намирам резултатите от изследването за приноси в своя характер за съвременния театър.

Подкрепям Михаил Тазев да му бъде присъдена ОНС „Доктор по театрознание”.

14.01.2028 г. София

доц. д-р Милена Анева